

Od tedna
do tedna

ENO LETO "CANKARJE-
VEGA GLASNIKA"

Ta mesec je "Cankarjev glasnik" zaključil svoje prvo leto. Poglej njegovo vsebino, ki je natisnjena na 31. in 32. strani julijске številke, pa se bož zadržil in nekote priznal: toliko lepega, izbranega čtiva, ki resnično predstavlja najboljše, kar se med nami ustvarja s plesom, še ni bilo danega našemu ljudstvu, odkar se naseljuje in prehiva v Ameriki, v eni publikaciji, v razdobju dvanaestih mesecev. Že sama razpredelba objavljene tvarine razodeva bogastvo in pestrost prvega letnika "Cankarjevega glasnika": Povesti in črtice (ena dolga povest, dve noveli in cel niz črtic), dve črtici v dialogu, pesmi (15), dramski spisi (2), prevodi (2), uvodni članki (le-ti sami predstavljajo knjižico esejev trajne vrednosti in so vredni za vsakega mislečega čitalca ceno enotne narocnine na C. G.), osebno (4 literarno-biografske črtice), žensko poglavje, sodobnost (26 člankov o sodobnih politično-ekonomskih vprašanjih), delavstvo (8 člankov o delavskem vprašanju), zgodovinsko (8), zemljepisno (8), znanstveni paberki (9), razprave in članki (19 poljudnih znanstvenih in časovno zanimivih razprav), dva spisa o ameriški slovensčini, praktični nasveti za gospodinje (12), in raznovrstni drobi.

Vsekakor je C. G. več kot izpolnil naša najlepša pričakovanja; je nekaj, na kar je vsa ameriška Slovenija lahko ponosna. Da, celo oni, ki mu niso naklonjeni, morajo priznati, če hočejo ali ne, da take publikacije so redek pojav med Slovenci ne le tostran, temveč tudi onkraj oceana. Skratka: Cankarjev glasnik je pojav, dogodek v življenju svetovnega slovenstva.

* * *

Posebnega poudarka je vredno eno dejstvo: Cankarjev glasnik je v teku svojega enoletnega obstoja dokazal, da je med nami mogoče izdajati izrazito napredno delavsko revijo, ki stoji nad spori in prepriki, ki so v našem času postali skoro simptomatični za gibanja, ki stremljajo po preoblikovanju človeške družbe; revija, katera na predne vrste združuje ter jim v znamenuju izobrazbe in prosvete kaže pot k skupnemu delu, namesto da bi jih medsebojno odzajevala, cepila in razdvajala.

To je seveda zasluga urednika Ebtina Kristana, ki je dal Glasniku neizbrisani pečat svoje osebnosti, svoje globoke izobrazbe in bogatih življenskih skušenj.

* * *

Bil je čas — šele dobrih stotih je tega — ko je ohol Nemec rekel, da bi se vso slovensko književnost zlahka spravilo v malo culo. Od takrat se je na svetu marsikaj spremeno. Slovenska beseda se je dvignila na vrhove umetniškega izražanja, dala je svetu ljudi, ki segajo v območje svetovnih duhov. Celo slovenski izseljenec v Ameriki, odigran od svoje zemlje in odrezen od njenih neposrednih tokov, je v teku enega samega leta ustvaril dobro culo takega blaga!

* * *

To nam je v kredit in vzpodbudo. Ampak prezreti tudi ne smemo senčne strani te slike. "Cankarjev glasnik", najboljša publikacija, ki smo jo kdaj imeli in ki jo bomo kdaj imeli — to lahko rečemo — se po nem letu izhajanja bori z gmotnimi težkočami, ker število njegovih naročnikov ni toljško kot bi se smelo in moglo priča-

VOLUME III.

NAPREDEK

Cleveland, Ohio, July 20th, 1938

This issue in two sections

Official Organ of
The Slovene Progressive Benefit Society

Glasilo
Slovenske Svobodomiselle Podporne Zveze

NUMBER 103

KAJ JE NALOGA VLADNEGA DELAVSKEGA ODBORA

Nobenega dvoma ni, da si je Rooseveltova administracija radi delovanja vladnega delavskega odbora (National Labor Relations Board) nakopala več sovraštva med konservativnimi krogci kot radi katere koli drugi ustanove ali akcije, katero je podvzela, in to največ, vsled tega, ker dočiniti krogci bodisi ne morejo ali nočejo razumeti, kakšna je pravzaprav naloga tega odbora.

NLRB ni nikak arbitracijski odbor to se pravi, odbor za izravnavanje sporov med delom in kapitalom. Tudi ni nikak urad, ki naj bi zastopal kapital in delo ter bil odgovoren za izboljšanje stanja enega ali obeh. Pozabiti se tudi ne sme, da je v Ameriki še zelo malo ljudi, ki so za arbitracijo, za obvezno arbitracijo pa še celo ne. Delavstvo je odločno proti temu, in celo delodajalci se obotavljajo, ako se jih vpraša, da bi odobrili obvezno arbitracijo v praksi.

Namen vladnega delavskega odbora je zelo omejen in temelji na poznani težavi v delavskih odnosačih. Od leta 1933 je ideja kolektivnega pogajanja prodrla precej na široko. Večina ljudi celo najbolj zmernih in progresivnih nazorov brez oziroma na stranko, je prepričana, da ima delavstvo pravico organizirati se in pogajati z delodajalci glede mezd in delovnih pogojev potom zastopnikov, katero so delavci sami izbrali.

Ampak splošno znano je tudi, da medtem ko zatoči velikih delodajalcev to odbrova in so idejo v praksi sprejeli pa je še vedno precej takih, ki se zoperstavlajo in iščajo vseh mogočih sredstev, da bi se temu izognili.

Jasno je, da v slučajih, kjer delodajalec odklanja razgovor s svojimi delavci potom njihove organizacije, delavcem ne preostaja drugog kot da se posluži stavkovnega orožja. Ampak celo resnejši je slučaj, kadar se delodajalec skuša izogniti zakonu s tem, da na zahrbten način organizira in dirigira organizacijo svojih delavcev, ki je znana kot kompanijska unija. Ni dvoma, da se najdejo posredni delodajalci, ki smatrajo, da je kompanijska unija najboljša zlasti pri malih podjetjih. Ampak temu mnenju nasprotuje ogromna večina progresivno mislečih ljudi, in kar pomeni več, proti nji je tudi za-

štejmo po preoblikovanju človeške družbe; revija, katera na predne vrste združuje ter jim v znamenuju izobrazbe in prosvete kaže pot k skupnemu delu, namesto da bi jih medsebojno odzajevala, cepila in razdvajala.

Toda zakon, ki daje delavstvu pravico do kolektivnega pogajanja potom svojih lastnih zastopnikov, bi bil brezpomenljiva gesta, ako bi ne bilo nikogar, ki bi ga vsiljeval. To je načela vladnega delavskega odbora. Njegov posel ni, preiskovati, da li so neodvisne unije boljše od kompanijskih; tudi da, li so delavskie organizacije, da je dobре za delavstvo in za deželo. Njegov posel je, gledati, da se zakon za kolektivno pogajanje upošteva. Njegova naloga je nastopiti vselej, kadar kakša delavska skupina pride na dan z obtožbo, da ji je bila zavrnjana pravica pogajanja potom njenih lastnih zastopnikov. Kadar se to aktualno zgodi, je dolžnost vladnega odbora, da to

preišče ter vsili zakon. To je vse.

S spori glede mezd, delovnih ur in pogojev nima odbor nobenega opravka. To je vzrok, zakaj se zdi, da je zagovornik delavstva in da delodajalci pri tem nič ne opravijo. Za kako drugo svrhu odbor sploh organiziran ni bil. Njegova dolžnost je, braniti pravico delavstva do kolektivnega pogajanja in nič drugega.

Iz tega je jasno, da oni, ki kritizirajo poslovjanje vladnega delavskega odbora, s tem nehote priznavajo da so proti temu, da bi delavstvo imelo pravico, kolektivno se pogajati potom svojih lastnih zastopnikov.

OKROG SVETA V TREH DNEH IN POL

Ameriški avijatik Howard Hughes in njegovi štirje tovarishe so srečno napravili polet krog zemeljske oble; v rekordnem času treh dni, 19 ur, 14 minut in 10 sekund so v šestih skokih preleteli Atlantski ocean, Evropo, Sibirijo in se preko Alask in Kanade vrnili v New York. Pokojni Wiley Post, ki se je pozneje z Willom Rodgerom smrtno posrečil v Alaski, je za prelepite leta 1933, ki pa ga je napravil brez spremstva, rabil sedem dni, 18 ur in 49 minut.

Sploh se zdi, da je U. S. avijatike pičila muha za oceanske polete. Te dni je neki nepoznan letalec, Douglas Corrigan iz Los Angelesa, ne da bi komu črnil, kaj ima v mislih, odletel preko Atlantika ter po 28 urah srečno pristal na Irskem. Polet preko morja je napravil v devet let starci "škatli," z katero je dal samo \$900.

AMERIKA POŠLJE ZASTOPNIKA V VATIKAN?

Zadnji kongres je sprejel dodatek k zakonu, tikajoč se odnosa med Zedinjenimi državami in tujimi vladami, glasom katerega je ameriškemu konzulatu v Rimu dana oblast ugotoviti avtentičnost rekordov v Vatikanu, ako se iste želi rabiti kot evidenco na ameriških sodnijah.

V tej zvezi se je pojavilo mnenje, da bodo Zedinjenje države čez čas upostavile diplomatske stike z Vatikanom. Zadnji ameriški zastopnik v Vatikanu je bil imenovan leta 1863 od predsednika Lincolna, ko je bil papež še posvetni vladar Rima. Govorice, da se redni odnosi z Vatikanom zopet upostavijo, so se že večkrat pojavile izza 1929, ko je papež na podlagi pogodbe z Mussolinijevo vlado zopet postal politični glavar Vatikanskega mesta.

HAGUE JE DOBIL ZAGOVORNIKA V ITALIJII

Frank Hague, župan mesta Jersey City, veren katoličan in zagrijen sovražnik delavstva, je našel vnetega zaščitnika in zagovornika v osebi samega Mussolinija. "Giornale d'Italia", organ fašističnega diktatorja, je nedavno pisal, da je Hague "prvi svetel žarek nove zarje, ki se pojavlja nad Zedinjenimi državami."

Koledar prireditev SSPZ

Nedelja 24. julija. — Izlet Skupnih društev in Vrtec št. 5 in 11, CLEVELAND, OHIO, na Zorčevi farmi, Chardon rd.

Nedelja, 14. avgusta — Piknik Vrtača št. 1, FOREST CITY, PA., na Blodnikarjevi farmi.

Sobota, 27. avgusta — Skupna proslava 30-letnice SSPZ društva št. 143 in 218 ter Vrtača št. 103, WHITE VALLEY, PA., v Slovenski dvorani. Kazanje pre-mičnih slik in mladinska igra.

Nedelja, 28. avgusta — Seja federacije SSPZ društva v zapadni Penni, v STRABANE, PA., po seji piknik v Drenikovem parku.

Sobota, nedelja in ponedeljak 3., 4. in 5. septembra — Šesti narodni atletski zbor SSPZ v BRIDGEVILLU, PA. Zasedljite poročila, bi bodo objavljena v glasilu.

Ponedeljak, 5. septembra (Labor Day) — Proslava 30-letnice društva št. 2, CLARIDGE, PA.

PRVA EKSEKUCIJA V MICHIGANU PO STO LETIH

Predzadnji teden je bila v državi Michigan prvič po več kot sto letih zopet izvršena justifikacija, ko je bil v zvezni jetnišnici v Milanu, Michigan, obešen 40-letni bančni ropar Anthony Chebatoris, rodom Poljak. Izvršitev umora v teku bančnega ropa je v smislu zveznega zakona kaznjava s smrto. Governor Murphy je posredoval pri zvezni vladi v Washingtonu, da bi se izvršitev smrtno kazni premestila izven države, v čemer pa ni uspel. Prepuščeno je treba pripisati neuspehi izbirni farme.

"Treba prav dobro poznavati temeljnjo poslovna načela, ki obvladujejo poljedelski biznis", piše E. H. Thomson, uradnik federalnega poljedelskega departmента, ki je pripravil brošuro, v kateri razpravlja o izbiranju farme. "Zanemarjenje teh osnovnih načel je odgovorno za velik odstotek farmskih neuspehov."

Mr. Thompson poudarja tri velevažne točke, ki določajo, da bi s tem ustvaril sugestije, da so prebivalci sosednih držav bolj okruniti kot oni v Michiganu. Governor je na dan eksekucije izjavil: "Država Michigan je bila svetu za vzor v zavzetju civiliziranega stališča napram zločincem. Obešenje, ki se je zgodilo danes, je madež na stari tradiciji, upam pa, da bo to pripomoglo k odpravi smrtno kazni v vseh državah Unije."

Okolčine, pod katerimi je država Michigan odpravila smrtno kazn, so zanimive. Bilo je leta 1830, ko je neki krovni pijač z imenom Stephen G. Simmons v kraju, ki je sedaj Wayne okraj, do smrti pretepel svojo invalidno ženo. Jabolj pa je iz obešenja napravil tako oduren špektakel, da so se prebivalci v splošnem zgrožali. Obešati Indijance je bila ena star, bele ljudi pa čisto druga. Čez osem let se je zgodilo, da je bil v Kanadi, takoj na drugi strani meje, obešen neki moški, o katerem se je pozneje dogovalo, da je bil nedolzen. Ta dva dogodka sta tako vplivala na javno mnenje, da je bila v državi smrtna kazn odpravljena za vse zločine, razen za veleizdajo.

2. Kakovost zemlje ali živine, ki bo prinašala tak dohodek da bo nekaj ostalo po pokritju produkcijskih stroškov. Zemlja nizke rodovitnosti je ovira in nekatera zemlja je dejansko

Ako nameravate kupiti farmo

Federalni department za poljedelstvo je izdal v angleščini jasno koristno knjižico na 28 straneh, katere namen je pomagati ljudem, ki hočejo kupiti, oziroma vzeti v najem farmo. Ako si želite iztis te knjižice, pišite na Foreign Language Information Service, 222 Fourth Avenue, New York, N. Y. za Farmers' Bulletin "Selection a Farm". Iztis se vam pošlje brezplačno.

L. 1930 je bilo 510,889 tujerodnih družin naseljenih na farmah. Od tedaj je njihovo število bržkone postalo še znatno večje. Poljedelski cenzus, izveden 1. 1935, je pokazal narastek poljedelskega prebivalstva v predelih, ki so prav bliži industrijskim središč in rudnikov, in v pokrajnah, kjer prevladuje takozvani "subsistence farming", t. j. tam, kjer naseljenici določajo svoj dohodek od poljedelstva z delom v bližnjih tovarnah.

Velik del priseljencev je zrasel na kmeth in v splošnem se razumejo na poljedelstvo. Vendarse dostikrat slísimo, da niso uspeli kot ameriški farmerji. Eden izmed razlogov teh neuspehov je treba pripisati neuspehi izbirni farme.

"Treba prav dobro poznavati temeljnjo poslovna načela, ki obvladujejo poljedelski biznis", piše E. H. Thomson, uradnik federalnega poljedelskega departmента, ki je pripravil brošuro, v kateri razpravlja o izbiranju farme. "Zanemarjenje teh osnovnih načel je odgovorno za velik odstotek farmskih neuspehov."

Mr. Thompson poudarja tri velevažne točke, ki določajo, da bi s tem ustvaril sugestije, da so prebivalci podružničev in zgodiljosti morda ugotovili, da je bila največja napaka, ki jo je vlad napravila, njena ofenziva pri vrnitvi ene družine v državo, v kateri ne bila vojna zasekala vrzeli. Kamorkoli se človek ozre, povsod vidi ženske v žalnih oblekah in moške s črnimi trakami in moške vrednosti. Ob zaključku pravni korespondent:

Pretekli ponedeljek je minilo dve leti, odkar je v Španiji izbruhnila civilna vojna. Koliko življenj je bilo izgubljenih na frontah in med civilnim prebivalstvom, ne ve nihče natančno, gotovo je le, da gre za stotisoč. Enako ogromna je materialna škoda. In kdaj bo prelivanja krv in rušenja konec, nihče ne ve. Edina, kar je jasno je to, da se bodo Španci borili skoro do zadnjega moža, ampak celo v takem slučaju bi bila končana le vojna, podtalna borba pa bi se nadaljevala. Enako jasno je, da bi bila španska demokracija, da se bodo trikotirala nad fašizmom, ako bi demokratične sile v Evropi, v prvi vrsti Velika Britanija, ne bile od vsega začetka igrale tako strahopetne v zavratne vloge napram legalni vladni španskega ljudstva.

Korespondent "Associated Press", ki se je pred kratkim vrnil iz Španije, poroča, da ni morda niti ene družine v državi, v kateri ne bila vojna zasekala vrzeli. Kamorkoli se človek ozre, povsod vidi ženske v žalnih oblekah in moške s črnimi trakami in moške vrednosti. Ob zaključku pravni korespondent:

Rebeli so v zadnjem letu pridobili precej ozemlja, vendar njih uspehi na človeka na napravijo vtisa. Z zgodovinskega stališča bodo proučevalci v prihodnjosti morda ugotovili, da je bila največja napaka, ki jo je vlad napravila, njena ofenziva pri vrnitvi ene družine v državo, v kateri ne bila vojna zasekala

Slovenska Svobodomiselnna Podpora Zveza

USTANOVLJENA 1908

INKPORIRANA 1909

GLAVNI URAD: 245-47 WEST 103rd STREET, CHICAGO, ILL.
Telefon: PULLMAN 9665

UPRAVNI ODBOR:

JOHN KVARTICH, predsednik, 411 Station Street, Bridgeville, Pa.
RUDOLPH LISCH, podpredsednik, 1333 E. 47th St., Cleveland, O.
WILLIAM RUS, tajnik, 245-47 West 103rd Street, Chicago, Ill.
ANTON ZAITZ, pomočni tajnik, 245-47 West 103rd Street, Chicago, Ill.
MIKO KUHEL, blagajnik, 245-47 West 103rd Street, Chicago, Ill.
MICHAEL VRHOVNIK, direktor angleško poslujučih v mladinskih društva, 245-47 West 103rd Street, Chicago, Ill.

NADZORNI ODBOR:

WILLIAM CANDON, predsednik, 1053 E. 72nd St., Cleveland, O.
JOSEPH H. GRILLS, Box 69, Moon Run, Pa.
JOHN MARN, 618 W. Pierce St., Milwaukee, Wis.

POTROTNI ODBOR:

FRANK PUCEL, predsednik, 17921 Delavan Road, Cleveland, Ohio
FRANK MEDVED, Box 40, Yukon, Pa.
VINCENT PUGEL, 1409 South 56th St., West Allis, Wis.

UREDNIK-UPRAVNIK GLASILA:

VATRO J. GRILL, 6231 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio
GLAVNI ZDRAVNIK:
DR. F. J. ARCH, 618 Chestnut St., Pittsburgh, Pa.

Prihod v Ljubljano

Zopet sem doma. Amerika je sedaj moj dom. Hvaležen sem sam sebi in moji usodi pred 25 leti, da sem odpotoval v to svojno deželo. Ponovno pa sem hvaležen sedaj, ko sem po 35 dnevnih odsotnosti videl, gledal in prisluškoval razmeram onarjev oceana. Premišljevanje o tem kar sem doživeljal v teh 35 dnevnih mojih odsotnosti, se sejaj grupira v nekako celoto in jasnejso sliko, kot sem mogel ujemati ob posameznih doživljajih skozi Francijo, Švico, Nemško, Jugoslavijo in Italijo. Preživljam te slike, poglede in pripovedanja, skušal jih bom spraviti v tako celoto, da jih boste mogli vi čitatelji doumeti in razumeti. Pripovedoval vam bom tako, kakor sem videl in mislil. Jaz imam svojo sodbo o tem tem doživetju, vi si pa slobodno ustvarjate svojo sodbo.

Moje zadnje poročilo je bilo z ladje "Normandie," nekje med Francijo in Anglijo. To poročilo nisem doma, v Ameriki, ker iz gotovih razlogov nisem maral poslati poročil iz Jugoslavije. Zakaj, o tem vam poročam, ko pridevam do posameznih opisov mojega doživetja v Jugoslaviji. Pričimo, kjer se je končalo moje zadnje poročilo.

Drugo jutro, ali zadnji dan na ladji, nas je morska očina med Francijo in Anglijo počastila s tako gosto angleško meglo, da je ladja morala znižati svojo brzino na pravo poljevo počasnost. Zjutraj je morala "Normandie" ustaviti pred pristaniščem v Southamptonu, Anglija. Počakati je morala dve uri, da

Iz miroljubne Švice smo zavili v deželo kljukastih krizev, v deželo nešteth svastik, v nedanjo Avstrijo, v sedanjo Nemško. Nemški financerji, mlečobozni fantje, oboževalci Hitlerja so vstopili v vlak. Pregled potnih listov je kmalu končan, toda hujše je zasljevanje, koliko denarja ima pri sebi potnik. Vse je potreba povedati. Vsoto zapišejo v potni list. Videl sem, kako so potniku odpirali privatna pisma, ki jih je nesel ljudem v domovino. Fantje so tam iskal denar, toda ga niso našli. Bila je med namji potnika, ki je moral v obleki zaščiti denar pokazati financerjem.

Ti obmejni financerji imajo oblast. V gumbinci nosijo podobo Hitlerja, pod podobo je kljukasti kriz, pod kljukastim krizem je podoba Mussolini, na rokavu zopet kljukasti kriz. Na postaji so zopet sami kljukasti krizi, semtertja večja podoba avizerja Hitlerja. Nekdanji avstrijski financerji pa stojijo zunaj vlaka, kakor da jim več ne zaupajo poštenega dela. To sem prav dobro opazil na zadnji postaji v Nemčiji, v Podrožici na Koroškem, kjer sem prišel v neprjetno razpoloženje, ker je hotel nemški financer izvedeti, za kaj nimam več enajst ameriških doljarjev, katere sem prijavil v Feldkirchenu, na prvi nemški postaji. Imel sem namreč samo deset doljarjev. Z Mr. Kollan-

drom sva mu pojasnila, da sem moja žena sta imeli svoje pogovore. Prvikrat sta se srečali v življenju, ženi dveh dobrih prijateljev, Slovenki dveh dežel, med njima široko morje, toda takoj prijateljici s takim pripovedovanjem, kot da bi bili rojene obe na eni zemlji. Menda jima je bilo že usojeno in zapisano, da se morata srečati v življenu.

Na vrhovih Karavank sloni Korotancev težek križ in se v dušo mi črni ... Da, to sem že čutil, ko smo se v krasnem jutru vozili po Rožni dolini, ob naši slovenski Dravi, na katero zre gora Dobrač.

Oddahnili smo se, ko je vlak odpeljal iz Podrožice ter zavozil v železniški predor, ki meji med Nemčijo in Jugoslavijo. In zopet so bili obrazi potnikov jasni in veseli, ko se je vlak ustavil na Primskovo pri Kranju, k moji sestri in njeni družini. Kako čudno, kako nepopisljivo in kako ... (ne morem najti prave besede) je vozil Birtičev Dodge avtomobil proti moji rodni vasi, kjer je toliko mladostnih spominov iz daljnih, daljnih let ...

SCOTTSBORO SLUČAJ ZAKLJUČEN

Slučaj devetih mladih zamorčev iz Alabame, ki so bili obtovani, da so leta 1931 napadli in posiliili dve beli ženski, ki sta v njih družbi "trempali" na tovornem vlaku, je bil to dni zaključen, ko je govoril države Alabame edinega obtovence, ki je bil pod odsodbo na smrt, pomilostil; kazen je spremenjena v dosmrtno ječo. Slučaj je svoj čas vzbujal svetovno pozornost in je bil tudi pred najvišjo zvezno sodnijo, ki je razveljavila eno prejšnjih obravnav, pri kateri je bilo več obtovencev obozenih na smrt. Ena izmed žensk, ki sta v procesu igrali glavno vlogo, je pri zadnjem procesu pričala za obrambo; izjavila je, da je bila obtovba proti zamorcem izmišljena.

Jugoslovanski financerji so bili zelo naklonjeni in prijazni z nimi. Sprejeli so nas dobro in pohvalno, gledali niso na to, kako bi od vožnje zmučenim potnikom napravljali preveč sitnosti. To je lepo, saj vendar mi potniki prinašamo dobro voljo in denar, katerega zapravimo v Jugoslaviji.

Lepa so polja v Franciji, ljubke so hišice, red in snaga se opažata ob vožnji skozi Francijo. Krasna je vožnja skozi Švico. Cvetje, rože, bujni vrtovi, zale hiše in hišice, peneči slapovi, divni vodopadi, čista jezera, gorski vrhovi odeti z belim snegom in čisti zrak, vse to se meseči izpopolnjuje v tako ljubki harmoniji, da se slaheremu potniku zazdi, da potuje skozi paradiž trpeče in vojaške Evrope. Kakor lepa je Francija, tako se mi zdidi tudi obžalovanja vredna, ko človek zre iz vlaka na množico delavcev, ki ob želesnički progi kopljajo strelne jarke, zabilajo močne kole, iste ovijajo z bodečo žico. Semtertja kopljajo v južni Franciji globoke jame, podzemeljske rove, napravljajo skrite trnjave, vse to delajo z mrzlično brzino, kakor da ne vedo ne ure ne dneva, kdaj bo napočil tisti pričakovani dan.

To sem gledal na svoje lastne oči, na to me je opozoril spremljevalec francoske linije. To je napravilo na me prvi vtis, ki me je spremil skozi vse moje potovanje.

Iz miroljubne Švice smo zavili v deželo kljukastih krizev, v deželo nešteth svastik, v nedanjo Nemško. Nemški financerji, mlečobozni fantje, oboževalci Hitlerja so vstopili v vlak. Pregled potnih listov je kmalu končan, toda hujše je zasljevanje, koliko denarja ima pri sebi potnik. Vse je potreba povedati. Vsoto zapišejo v potni list. Videl sem, kako so potniku odpirali privatna pisma, ki jih je nesel ljudem v domovino. Fantje so tam iskal denar, toda ga niso našli. Bila je med namji potnika, ki je moral v obleki zaščiti denar pokazati financerjem.

Nato so sledili pozdravi različnih zastopnikov, o čemur ste že čitali. Najprvo sem jim odzdravil jaz in imenom vseh potnikov, nakar sem jim predstavil Mr. W. Candona kot glavnega uradnika SSPZ in kot sedanjega predsednika Slovenske narodne čitalnice v Clevelandu. Nato jih je on pozdravil, nakar smo šli v kolodvorsko restavracijo, kjer smo imeli pripravljeno vse za naš prvi zajtrk v Jugoslaviji, za katerega je poskrbelo takoj uslužno in naklonjeno gospa Rusova, zastopnica francoske linije v Ljubljani.

Tako smo dospeli v Ljubljano. To je le kratek opis. Rad bi se spustil v detajle, da bi opisal deset ali stó dogodkov, ki se zvrše pred teboj v eni ali v petih minutah, ko se sorodniki, prijatelji ali znanci pozdravljajo med seboj, ko iščejo drug drugega, a se ne poznajo. Ko človeka vprašujejo o tem ali onem, ko njih domišljaja igra važno vlogo, ko je Amerika v njih domišljija tako velika kot je kos Jugoslavije.

Iz kolodvora me je odpeljal g. Jakac na njegovo stanovanje, kjer smo si izmenjali po dolgih letih prve informacije. Prijatelji: Jakac, Banovec in Birtič, vsi postaji. Imel sem namreč samo deset doljarjev. Z Mr. Kollan-

drom sva mu pojasnila, da sem moja žena sta imeli svoje pogovore. Prvikrat sta se srečali v življenju, ženi dveh dobrih prijateljev, Slovenki dveh dežel, med njima široko morje, toda takoj prijateljici s takim pripovedovanjem, kot da bi bili rojene obe na eni zemlji. Menda jima je bilo že usojeno in zapisano, da se morata srečati v življenu.

Na vrhovih Karavank sloni Korotancev težek križ in se v dušo mi črni ... Da, to sem že čutil, ko smo se v krasnem jutru vozili po Rožni dolini, ob naši slovenski Dravi, na katero zre gora Dobrač.

Oddahnili smo se, ko je vlak odpeljal iz Podrožice ter zavozil v železniški predor, ki meji med Nemčijo in Jugoslavijo. In zopet so bili obrazi potnikov jasni in veseli, ko se je vlak ustavil na Primskovo pri Kranju, k moji sestri in njeni družini. Kako čudno, kako nepopisljivo in kako ... (ne morem najti prave besede) je vozil Birtičev Dodge avtomobil proti moji rodni vasi, kjer je toliko mladostnih spominov iz daljnih, daljnih let ...

PLACANA — JUNE 10 — PAID

37 John Kosor	21.00	Frances Lužar	7.00	24 Anna Bergant	36.00
47 Anton Sims	14.00	John Pezdir	31.00	Joe Oblak	7.00
59 Stefan Belencic	27.00	Paul Renko	16.00	Albert Marek	21.00
83 Mike Simsek	18.00	Mary Renko	13.00	Heronim Stanich	25.00
101 Alex Boriski	16.00	Frank Kern	15.50	Anton Gore	31.00
124 Anton Alujevic	11.00	Frank Skufca	19.00	Johana Logar	16.00
	27.00	Rudolph Knauš	2.00	Gertrude Kranc	15.50
	35.00	Louis Pirnat	4.00	Juraj Tomasic	31.00
	30.00	Andrew Obad	28.00	Edward Sajovic	16.00
	15.50	Louis Jurach	28.00	Clyde Morrell	13.00
	15.00	Anton Kolar	4.00	Mike Strgar	13.00
127 Josephine Guzel	36.00	Stefan Belencic	31.00	Eugene Simonc	15.50
173 Frank Kranz	24.00	Joseph Ule	15.50	Eugene Simonc	15.00
Ljubo Elovich	30.00	John Jaklich	30.00	47 Mary Pausche	15.50
	60	Martha Jakovc	29.00	50 Valentijn Jugovich	18.00
178 Joseph Hosner	7.00	Anton Opeka	16.00	62 John Plečnik	19.00
209 Virginia Paynich	48.00	Joseph Tur	15.50	64 Ivan Krcel	10.00
Frank Jeniker	29.00	Louis Sieber	31.00	69 Emma Strah	15.00
Frank Jeniker	20.50	Louis Sieber	11.00	81 John Radoševich	16.00
211 Louise Klemencic	10.00	Andy Klančnič	13.00	86 Anton Konclja	29.00
		Frances Borin	13.00	87 Anton Kotar	25.00
		Frank Schweiger	32.00	107 Katherine Gregory	15.00
		Valentin Colaric	31.00	109 Frank Kiren	15.00
		Frances Colaric	31.00	122 John Zagari	15.00
		103 Nikola Stipancic	30.00	122 John Zagari	14.50
		109 Jim Simperman	15.50	123 Louis Solnce	24.50
		124 Frank Fritzel	15.50	124 Frank Nuncia	19.00
		13 Božo Pavich	19.00	Theresa Kosmatin	16.00
		120 Mary Zupančič	24.50	Louis Juraich	15.50
		129 Rudolph Boles	26.00	Rudolph Boles	15.50
		130 Frances Hocevar	23.50	142 Mike Kastelic	20.00
		131 Ursula Kalac	15.50	147 Louise Petach	20.50
		140 John Genari	11.00	150 Joe Moravec	31.00
		143 Anton Smidila	23.00	149 George Babic	34.00
		144 Joe Sila	12.00	150 Anton Murin	31.00
		145 John Urbančič	15.50	151 John Chebul, Jr.	20.00
		155 Ludmila Kirn	15.50	152 Louis Doshen	19.50
		160 Helen Kastelic	15.50	153 Dušan Konjalo	20.00
		162 Theressa Skedel-Faust	15.00	154 Anton Suštaršič	31.00
		175 John Vehar	18.00	155 Louis Bers	15.50
		183 Andrew Kocjan	25.50	156 Frank Costell	31.00
		188 Mary Gindrich	21.50	157 Rose Golob	25.00
		193 Anna Mrdjenovich	31.00	174 Frank Kranz	33.00
		190 Anthony Plute	15.50	178 Joseph Zelezniček	29.00
		196 Rose Ladisch	40.00	187 Agnes Nystrom	

DO YOU KNOW THAT-
SSPZ HAS SIX MODERN PLANS OF
LIFE INSURANCE?

FACT AND FANCY

By VATRO J. GRILL

The important fact to be borne in mind by all SSPZ members in Cleveland, regardless of age, is the great Joint Outing sponsored by the United Lodges, at Zore's farm on Chardon road, next Sunday, July 24. Exhibition games between Vrtec 5 and 11 and between Spartans and Utopians will be just one of the attractions. It will be an all-day affair, so pack your lunch and come early! Get your full share of outdoor joy and fun! A truck taking those who wish to the scene of the outing will leave from SND on St. Clair at 8:30 a.m., and from SDD on Waterloo at 9:15 a.m., the cost of transportation both ways being only 25¢ for adults; Vrtec members are free. (In case of bad weather, free entertainment will be held at the Slovene Workers' Home on Waterloo.)

* * *

At the July meeting of United Lodges of Cleveland, two decisions of interest to the younger members of the Society were made, namely: The United Lodges will send ball teams of both Cleveland Vrtecs, Spartan Jrs. and Outlookers, to the Sixth National Athletic Meet in Bridgeville, Pa., at their own expense. Also, a balina team, one man to be selected by each lodge.

First steps for the 30th anniversary celebration in Cleveland, which will be held in fall, were also taken; every unit of the SSPZ, senior, English-speaking and junior, will be asked to contribute 15 minutes of entertainment to the joint program.

* * *

Since practically everybody has said it already, let me chime in, too: The June Vrtec Section was the greatest and the finest ever. I have received and heard no end of complimentary remarks, from members and non-members alike. Particularly to be prized is the praise coming from people who have no interest in the organization save that of the average observer; it proves that that which many of us who have been watching the trend of things in Slovene fraternal life have been saying for quite some time is true: There is no finer bunch of youngsters to be found anywhere than the boys and girls comprising the membership of our Vrtec units.

I hope that the members of the English-speaking lodges acquit themselves at least nearly as well on the occasion of 30th anniversary issue of Napredok, August 31. And in case you have forgotten: All contributions for that issue should be in the office of the official organ at the latest by August 17!

* * *

Let me tell you something about a man who thinks his own home town is the best place under the sun, who is hopeful and believes that future holds beautiful things in store for those who are ready to strive for them. The man was never rich, is not rich now, and he is seventy years old. William Allen White, who, by sheer force of his personality, made his home town, Emporia, Kansas, famous, is the man. He, for instance, says he thinks Kansas is beautiful and is prepared to grow lyrical about it. Others may groan because Kansas is flat, which Mr. White says it isn't, and bewail its monotony, when, according to him "it's the most changeable, the most whimsical bundle of meteorological and geographical contrasts imaginable." When he runs up against critics he says he goes "back to his faith that Kansas is beautiful, has illimitable sweeps of lovely plains and rolling prairies, noble hills and ruffed ravines, and such sunsets as God gives only to his favored children."

Of course he admits that there are ugly spots in Kansas—God-awful ugly. But he also points out that there are ugly spots in Boston, Rome, Passamaquoddy and the vale of Kashmir.

* * *

Let us listen to him some more. On his seventieth birthday, the sage of Emporia said:

"I'm not worried about either the Communists or the Fascists. Neither do I think opportunity has closed for youth. I do not think the frontier is all gone. I saw a frontiersman the other day. He was in the Gazzette office — a young fellow in his early twenties, making top grades as physicist in the State University, studying on a problem which may change the world as the gasoline engine has changed it in the last fifty years or as electricity has changed it in this generation. Here was Daniel Boone with his rifle and coonskin cap. Only he wore a brown sweater and a pair of purple pants, a hat that was run over by a tractor and a zipper from his chin to the fork of his legs."

"There are thousands of him, modern Daniel Boones, crashing wilderness of the unknown that surrounds our civilization... Their fathers, tinkering with gasoline and electricity, made us a new kind of people with a new psychology. So these young Davey Crocketts, Kit Karsons, Lewises and Clarks and Zebulon Pilots of the twentieth century frontier will change our economics by changing our environment, which will change our ethics, broaden our sympathies and make life better and happier."

"I am not afraid of tomorrow, for I have seen yesterday and I love today."

* * *

Fine sentiments, well worth pondering upon. Too optimistic? Maybe. But, as the great Goethe said: "Keep your doubts; of them I have enough, myself."

INTER-LODGE SCHEDULE

WEEK OF JULY 25

Monday, July 25—Lithuanians vs Utopians—Gordon.
Tuesday, July 26—Loyalties vs Bet. Ross—Groveswood.
Tuesday, July 26—Spartans vs Comrades—Gordon 7.
Wednesday, July 27—Orels vs Strivers—Gordon.
Thursday, July 28—Zumberaks vs Ct. Baraga—Kirt.
Friday, July 29—Pioneers vs Spartans—Gordon.

PROGRESS

"NAPREDEK"

Fraternality in Action

The SSPZ paid to its members \$4,000,000 in benefits since organization.

Sixth SSPZ National Athletic Meet

Spartans Trounce
Betsy Ross 10 to 2

Utopians Defeat Ct.
Baraga

Stokel Hurls Four Hit Game

The Spartans made it two victories in a row when they trounced a weak but fighting Betsy Ross team. It is the first time this season that the Spartans have won two straight games. The 10-2 victory, although expected,

showed that the boys can go places when they stay awake and play heads-up baseball.

Stan Stokel finally making his much-awaited first appearance in the box this season for the Spartans, hurled a four-hit game. His pitching was the only outstanding feat of the game.

Stokel has been pitching great ball up in Flint, Mich., on his school team and has several two-hit games to his credit for this season. At home he has had

to play the outfield and watch the Spartans lose one game after another. Assistant manager Johnny Lekan who is temporarily managing the team, was finally convinced after much arguing from an outside source that Stokel should get a chance to pitch.

The Spartan speedball artist's hurling was too much for the Rossmen. Balls were coming in so fast that the Flagmakers were unable to see them and just swung hoping by to connect.

Undoubtedly Stan will see action tonight against the Zumberaks who upset the blue and gold in their first meeting.

With the exception of the third inning, the Spartans played good ball and showed more pep and fight than they have at any other time this year. However in a spot or two the base running seemed to be rather poor again.

The Rossmen were able to score their only two runs in the third when the Spartans seemed to let up a bit. Trailing 2-1 in the fourth, Spartans came thru

with six runs. Zagar, Florjancic, and C. Koman each had a single to fill the bases. Max Batis, hero of last week's game, came thru with a repeat performance and smashed out a double to score three men. Lekan walked but was out a moment later on a fielder's choice, and J. Koman was out trying to steal second, M. Batis scoring on the play. Stokel walked and Ray Allberg hit a homer to bring across two more runs.

In the seventh, with two men on, L. Batis hit a triple to score both men and then scored himself on Zagar's single.

Tonight, Thursday, July 21, the Spartans will be looking for their third straight win against the Zumberaks. Game will be played at Kirtland (E. 49th and Lake front) at 6:30 p. m. Next week on Tuesday July 26, the Spartans meet the Comrades at Kirtland and on Friday, July 29, the meet the Pioneers at Gordon park.

Collinwood, O. — Thursday, July 14 the Utopians defeated a team that is classed a first rate soft-ball team in the Inter-Lodge league. This game was a lot different from the one played Tuesday July 12 against the Loyalties who swamped the Utopians in a 4 to 0 victory.

Thursday, July 14 was a great day for the Utopians because our players, some of whom did not get a decent hit this year, until this game.

Frank (Jesse Owen) Tekavec made a nice line drive for a two-base hit, nice going Jesse. Pete Manila, Frank Karda, and Frankie Bojak seemed to be always standing on the first base. Keep up the hitting boys, we'll get you to home plate.

It seems as though the Utopians have a couple of Babe Ruths on the team, this means none other than that smiling catcher Bill Reya and Joe Glavic. Bill hit a home run that landed close to Hamilton or so it seemed, because it took the Baraga right fielder three minutes to find the ball. Keep it up Gazda.

Our handsome first baseman was sure boiling up because he hit two perfectly good home run balls to center field but it seems that the Baraga center fielder was always there to catch the apple as it came down. Tough luck Streeter, but keep on trying.

It seems that Bud Kraly has a cheering section of his own, who are they Bud? The ladies we mean or won't you talk. Well so long folks.

Spaga.

	AB	R	H	E
UTOPIANS				
F. Tekavec, lf	4	1	1	0
P. Mannillo, rf	4	1	2	0
F. Karda, 3b	4	1	1	0
F. Boljak, 2b	4	0	1	0
J. Glavic, sc	4	2	2	0
T. Laznik, ss	4	1	2	0
B. Kraly, p	4	1	2	0
B. Streeter, 1b	4	0	0	0
B. Reya, c	4	1	1	1
B. Tekavec, cf	2	1	2	0
T. Vadnal, cf	1	0	1	1
Totals	39	9	15	1

	AB	R	H	E
COURT BARAGA				
Persin, sc	3	0	0	0
Bogovich, 3b	3	1	0	1
W. Kobe, 2b	3	1	0	0
R. Kobe, cf	3	0	0	0
Straus, ss	3	1	2	1
Sauric, rf	3	0	0	0
Kurent, c	3	1	2	0
Marcot, 1b	3	0	1	0
Krall, lf	3	0	0	0
Klaus, p	3	0	0	0
Totals	30	4	6	2

	AB	R	H	E
Betsy Ross				
N. Dietz, 3b	3	0	1	1
Papuga, 2b	3	0	1	1
Olson, lf	3	0	0	0
Starman, lf	2	0	0	0
Verner, c	3	0	0	0
Krall, sc	2	0	0	0
Marn, rf	3	0	0	0
Dietz, ss	3	0	0	2
Champa, 1b	3	1	0	0
Bojack, p	2	1	2	0
Totals	27	2	4	4

	AB	R	H	E
TEAM STANDINGS				
(Games up to and including July 15)				
Team	W	L	T	Pct.
Ct. Baraga	7	2	0	.777
Pioneers	7	3	0	.700
Orels	7	3	0	.625
Utopians	5	3	1	.600
Strivers	6	4	0	.555
Loyalties	5	4	1	.500
Spartans	5	5	0	.500
Liths	5	5	0	.500
Zumberaks	2	7	0	.222
Betsy Ross	2	7	0	.222
Comrades	0	8	0	0.000

1933. Upon analyzing each particular meet you will find the social and financial gains of these National Meets incredibly surprising and most benevolent towards the progressing of our Society. This year's National Softball Meet will take place during the Labor Day weekend of September 3-4-5 in our little town of Bridgeville, at which time the sponsors seek the wholehearted support and cooperation duly received at previous meets.

Briefly stating, the program to be followed during the three day meet will consist of competitive softball games Saturday and Sunday, and play offs Monday. Along the social line, there will be a Welcome Dance Saturday evening at the German Club featuring the ever popular dance music of Stan Vinton and his orchestra. Sunday afternoon and evening, a Picnic will take place at the Slovene Presto Park, with Frankie Yankovich and his Cleveland orchestra furnishing the music. Monday evening there will be a banquet held at the German Club, at which time the trophies will be presented. After the banquet

Frankie Yankovich and his boys will again furnish the dance music. During the entire meet headquarters will be at the Slovene Home, Liberty Street. If there is any further information desired concerning our National Softball Meet, kindly write to the secretary who will be more than willing to furnish this desirable information. In future issues of the "Progress" will be published more detailed and the complete program, the manner in which the Softball Tournament will be played, the social affairs, etc.

One of the most outstanding and important phases comprising our English Speaking Lodges in connection with the expansion of our youth is the success of our Annual National Athletic Meets being held since their inception in

WHITE VALLEY, PA. — The Evening Stars 4th of July celebration was a great success, just as their other affairs have been. I am sure that everybody had a grand time. The folks that attended in the afternoon enjoyed themselves at a baseball game and free dancing. The refreshments were plentiful.

The sun soon set behind the hills, and the (Evening) stars showed up in full number.

A few visitors from Strabane: Ham Sircia and John Ahacic, and C. Koman each had a single to fill the bases. Max Batis, hero of last week's game, came thru with a repeat performance and smashed out a double to score three men. Lekan walked but was out a moment later on a fielder's choice, and J. Koman was out trying to steal second, M. Batis scoring on the play. Stokel walked and Ray Allberg hit a homer to bring across two more runs.

In the seventh, with two men on, L. Batis hit a triple to score both men and then scored himself on Zagar's